

CHINEES & SIBERISCH
SJAMANISME

IN VOGELVLUCHT

CHINEES & SIBERISCH
SJAMANISME

IN VOGELVLUCHT

Patrick Herbots

Titel: Chinees & Siberisch Sjamanisme in een notendop

Auteur: Patrick Herbots

ISBN: 9789403742595

NUR: 402

©2024 Patrick Herbots

Niets uit deze publicatie mag zonder schriftelijke toestemming
verveelvoudigd of openbaar gemaakt worden.

E-mail: prjmherbots@gmail.com

Binnenkort wordt China het middelpunt van ons nieuwe normaal.
Vergeet dat China een land is. Het wordt een standaard. (Peter
Hinssen)

INHOUDSTAFEL:

DEEL I	15
INLEIDING	15
NOG DIT	41
SYNCHRONICITEIT VAN HET UNIVERSUM.....	65
BASISBEGINSELEN VAN HET CHINEES & SIBERISCH SJAMANISME ..	69
(1) De voortdurende verandering	69
(2) Het niet handelen	74
(3) De wereld van de energieën	76
HISTORISCHE BLIK OP HET CHINEES & SIBERISCH SJAMANISME	79
DEEL II	103
INHOUD VAN HET ORAKELBOEK.....	103
De acht trigrammen	103
De vierenzestig hexagrammen.....	109
<i>Een hexagram telt zes lijnen</i>	109
<i>Samenstelling van een hexagram</i>	111
<i>De symbolen links van het hexagram: de Liùqīn</i>	115
<i>De persoonslijn</i>	118
<i>De kwalificatielijn</i>	119
<i>De symbolen rechts van het hexagram</i>	120
<i>Het kosmologisch systeem van correspondenties</i>	122
<i>Het zwarte gat</i>	124
<i>Wijzigende lijnen</i>	126
<i>Twee speciale soorten hexagrammen</i>	128
OVERZICHT VAN DE HEXAGRAMMEN	130
NAWOORD	258

FOTO VAN DE AUTEUR

VOORWOORD

De Nederlandse sinoloog Harmen Mesker schreef ooit dat de school van symbool en getal een speciale richting is in de toepassing van de *Yijīng* waar we hier in het Westen nog maar net aan beginnen te ruiken. Hij had gelijk.

De boeken die in het Westen zijn verschenen over de *Yijīng* gaven mij nooit de voldoening die ik zocht want in geen enkel van deze werken kon ik lezen wat ik bij mijn Chinese leermeester *Lúqiāndì* leerde.

Tot mijn grote verbazing behandelden de in Europa uitgegeven boeken alleen de *Yijīng* van de confucianistische school. Niemand die het opnam voor de school van symbool en getal.

Aangezien de boeken die tot nu toe verschenen, alleen de confucianistische school vertegenwoordigen en ik deel uitmaak van de school van symbool en getal, was het tijd om hier verandering in te brengen. Ik heb dus een poging ondernomen de visie van de school van symbool en getal neer te schrijven. Als er een boek is dat je echt wilt lezen, maar dat nog niet is geschreven, dan moet je het namelijk zelf schrijven.

Dit gezegd zijnde kan ik niet anders dan aanvaarden dat dit boek niets anders is dan een gestolde weergave van de oorspronkelijke hartenkreet die ik slaakte toen ik diep in mijn wezen aanvoelde dat alle dingen bestaan in onderlinge samenhang. Net zoals woorden niet kunnen beschrijven wat er gebeurde in het vernietigingskamp Treblinka, zo kunnen woorden evenmin een hartenkreet portretteren.

En wat die onderlinge samenhang betreft, nog even dit. De samenhang geldt niet alleen voor de mensen en de dieren, die onze verwanten zijn, maar ook voor de planten. Alles is van bij het begin verbonden. Mensen moeten niet in de wereld staan als de dominante soort, maar als deel van het geheel. Mensen, dieren en planten delen een groot deel van hun genetisch materiaal, evolutionair gezien zijn ze allemaal verwant aan de allereerste organismen. Mensen en dieren leven dankzij het voedsel dat de planten hen geven, dankzij de zuurstof die ze door hen kunnen inademen. Dat is een diepe ecologische verwantschap. De kernboodschap die Robin Wall Kimmerer, botanicus en professor in de boscologie, ons meegeeft in haar boeken *Gathering moss* en *Een vlecht van heilig gras* moet ons als leidraad dienen: neem niet meer dan je nodig hebt, draag je verantwoordelijkheid binnen het geheel, en ook: je bent nooit alleen, want je bent omringd door je familie, de planten.

De moeilijkheid om een hartenkreet of een ervaring in Treblinka aan het papier toe te vertrouwen, bestaat niet zozeer in het schrijfproces, maar in het feit dat de woorden onmiddellijk stollen tot levenloze plaatjes.

Bovendien zijn woorden gevaarlijk omdat ze voor interpretatie vatbaar zijn. Ze doen ons denken aan de jonge Amazigh die in de roman *Vertel het iemand* van Rachida Lamrabet voor de krijgsraad moest verschijnen omdat hij een dagboek had bijgehouden. Elke passage die uit het schrift gelicht werd en die hij moest voorlezen op de zitting in aanwezigheid van de Franse officieren, kreeg echter een betekenis die hij er niet in had gezien toen hij de zinnen opschreef. Alsof de zinnen hun eigen leven leidden zodra hij ze had neergeschreven. Alsof de taal haar eigen waarheid had gebaard, los van wat hij ermee wilde zeggen. Op basis van de verkeerde interpretatie werd besloten dat hij schuldig was aan hoogverraad en dat hij voor het vuurpeloton moest verschijnen.

Hetzelfde gevaar van verkeerde interpretatie schuilt achter elke geschreven weergave van een gedachte.

U heeft het begrepen: wat u in dit boek gaat lezen kent geen precedent maar het is tegelijkertijd slechts een gestolde weergave van mijn oorspronkelijke hartenkreet.

Hopelijk zal de lectuur van dit boek aan de lezer de smaak meegeven naar meer.

Patrick Herbots
16 mei 2024

DEEL I

INLEIDING

Boerenbedrog en bijgeloof

Sommige mensen in het Westen noemen de *Yijing* een vorm van ‘boerenbedrog’. Anderen spreken van ‘kwakzalverij’. Ik neem het hen niet kwalijk. Elk ‘geloof’ heeft voor ‘niet-gelovigen’ namelijk een absurd kantje, en daar is ook niets mis mee. Elke gelovige denkt namelijk dat zijn geloof beter is dan dat van een ander, net zoals elk land gelooft dat zijn politiek systeem beter is. Zo zou China, om maar een voorbeeld te geven, onder een democratisch systeem zoals wij dat in het Westen kennen, nooit het China geworden zijn wat het vandaag is, noch 700 miljoen mensen uit de armoede gehaald hebben sinds 1990. Is de democratie het beste politieke systeem? Het hangt er van af aan wie de vraag wordt gesteld.

Ook de joodse rituelen zijn *in se* niets anders dan ‘oude bijgeloven’ en de overtuiging van een katholiek dat God de mens schiep naar zijn gelijkenis vind ik complete waanzin en dwaze goedgelovigheid. Tweeduizend jaar geleden schreef Xenophanes dat als ossen, leeuwen en paarden handen hadden waarmee ze beelden konden uithouwen, ze God naar hun eigen beeld zouden scheppen en hem een lichaam zouden geven dat op het hunne leek.

Samen met Maimonides, de belangrijkste rabbijn uit het post-Talmoedisch jodendom, denk ik dat als vierkanten zouden kunnen denken, ze een God zouden scheppen met het uiterlijk en de attributen van een vierkant, en cirkels zouden een cirkelvormige God creëren.

Eigenlijk is het heel eenvoudig; ons eigen geloof noemen we religie en andermans geloof bijgeloof. Maar dat wil nog niet zeggen dat de Tenach (Hebreeuwse Bijbel) op zich geen interessant sociologisch instrument is. Iedereen zou er de basiskennis van moeten meekrijgen tijdens zijn jeugd, net zoals dit het geval is voor de Koran, de Bijbel of de *Yijīng*, om maar enkele 'heilige boeken' te noemen.

Laten we niet vergeten dat de *Yijīng* wordt gebruikt en gerespecteerd door een kwart van de wereldbevolking en bovendien al eeuwen lang meegaat. Wat Richard Nixon zei over het marxisme geldt ook voor de *Yijīng*:

“Ik deel de mening van goedbedoelende anticommunisten, die geloven dat studenten geen les zouden moeten hebben over het marxisme, niet. De indoctrinatie is één zaak, kennis hebben van de filosofie die een kwart van de wereldbevolking beheerst, is een totaal andere zaak.”

Er zullen zeker altijd mensen zijn die niet openstaan voor dit soort lectuur. De woorden van Carl Jung zijn hier op hun plaats:

“Wie er niet voor voelt, hoeft het niet te gebruiken; wie er iets op tegen heeft, hoeft de waarheid ervan niet te erkennen. Laat het de wereld ingaan ten bate van degenen, die in staat zijn de betekenis ervan te begrijpen.”

Deze redenering is trouwens ook van toepassing op andere boeken, zoals onder andere *De Duivelsverzen* van Salman Rushdie.

Wij verwachten niet dat de lezer onmiddellijk geloof zal hechten aan dit systeem, want een levensvisie die van generatie op generatie is doorgegeven in een andere tijd en binnen een andere cultuur kunnen wij, Europeanen, ons niet zomaar eventjes eigen maken.

Friedrich Wilhelm Nietzsche zei terecht dat elke overtuiging haar geschiedenis heeft, haar precedenten, haar probeersels en misgrepen. Zij wordt overtuiging nadat zij het lange tijd niet of nauwelijks geweest is. Maar ook hier geldt de fraaie Engelse boutade: “*The proof of the pudding is in the eating*” (Vrij vertaald: eerst zien en dan geloven.)

Transliteratie van Chinese namen

Ik heb ervoor gekozen de Chinese lettertekens evenals de Chinese namen te translitereren in het *Pīnyīn*, een set van symbolen die worden gebruikt om Chinese karakters te translitereren. Deze regeling, die op 21 februari 1958 werd geadopteerd door de Volksrepubliek China, maakt gebruik van het Latijnse alfabet en wordt gebruikt om het aanleren van Chinese karakters te vergemakkelijken. Mao, wordt dus bijvoorbeeld opgenomen als *Máozédōng*.

Oude Chinese karakters

Voor de onderwerpen waarvoor er dankzij archeologisch onderzoek wél oorspronkelijke teksten voorhanden zijn, heb ik me telkens gebaseerd op westerse vertalingen van gerespecteerde sinologen. Voor een vertaling van de commentaren die werden geschreven rond de vierenzestig hexagrammen (een figuur die is samengesteld uit zes horizontaal boven elkaar gestapelde lijnen) moet men namelijk de oude Chinese karakters grondig beheersen. Vergelijk het met het vertalen van Latijnse teksten door een Europeaan die zich wil verdiepen in de bekende mythische liefdesgeschiedenissen verteld door Ovidius.

Helaas ontbreekt mij deze kennis van het klassieke Chinees en heb ik me, voor het schrijven van dit boek, dus telkens gebaseerd op kwaliteitsvolle vertalingen van sinologen die niet alleen beschikken

over een grondige kennis van de oorspronkelijke Chinese karakters maar die zich ook hebben verdiept in de Chinese cultuur, die de achtergrond uitmaakt van de *Yijīng*.

De mondelinge uiteenzettingen van *Lúqiāndì* bleven echter altijd het uitgangspunt voor het schrijven van dit boek en de literatuur die ik nadien heb geconsulteerd was enkel bedoeld als verduidelijking van de door haar ingenomen standpunten.

De ontstaansgeschiedenis van dit boek

Wij schreven dit boek voor onze Chinese leermeester, *Lúqiāndì*, naar aanleiding van onze vijfjarige stage op haar kantoor in Brussel.

Honoré de Balzac schreef in zijn voorwoord tot de *Comédie humaine* dat de Franse samenleving de geschiedschrijver moest zijn, terwijl hij alleen maar de secretaris zou worden. Hij was als het ware de pen die schreef met het kolkende bloed dat stroomde door de aderen van de Franse maatschappij van zijn tijd.

In een verhouding tussen meester en leerling verloopt het schrijfproces echter anders. Het is duidelijk dat de vaardigheden en handelingen van het onderwijs dialectisch zijn. De meester leert van de leerling en door deze interrelatie ontstaat idealiter een uitwisselingsproces. Geven wordt wederzijds, net als in de labyrinten van de liefde.

Zo zijn er vijf jaar verlopen, waarin ideeën werden uitgewisseld over de *Yijīng* en gedurende dewelke de *Yijīng* werd toegepast op duizenden mensen, vooraleer wij de eerste letter van dit boek hebben neergeschreven. Onze gedachten hebben zich als het ware met elkaar verweven tot een kleurrijk borduurwerk. Het is deze mengeling van gedachten waardoor dit boek het daglicht kon zien.

“Waarom schreef *Lúqiāndì*, aan wie wij het ontstaan van dit boek te danken hebben, niet zelf?”, zal u zich wellicht de vraag stellen. Welnu, voor haar is het gesproken woord een integraal onderdeel van het lesgeven. De meester spreekt tegen de leerling. Haar ideaal van de geleefde waarheid is er een van oraliteit, van rechtstreeks toespreken en antwoorden.

Ze vertelde me dat *Shàoyōng*, de Chinese Nostradamus, zoals vele oude *Yijīng*-geleerden, zijn geheim van berekening slechts doorgaf aan een select groepje via mondeling onderwijs. De zoektocht naar begrip van de *Yijīng* huist in het levende woord, het directe contact waaraan Emmanuel Levinas het hermeneutische primaat heeft gegeven.

Net zoals Socrates en Jezus vertrouwde ze haar leer niet toe aan het geschreven woord. Ze had het ook allemaal geleerd van haar moeder die het ook van haar moeder leerde. Het vastleggen van haar lessen in de zwijgende onbeweeglijkheid van een geschreven tekst zag ze dus niet zitten. Ik heb het genoeg gehad onze gesprekken aangaande de *Yijīng* aan het papier te mogen toevertrouwen.

Mystieke wereld van de toekomstvoorspellers

In tegenstelling tot anderen die van oordeel zijn dat het neerschrijven van de kennis toegepast door een *Suànmìng* een onvermijdelijke vorm van falsificatie en verraad is en die ervan overtuigd zijn dat dit boek nooit het daglicht had mogen zien omdat de mystieke wereld van de toekomstvoorspellers namelijk niet zou kunnen blijven voortbestaan zonder de mysteries die hem omringen, vonden wij dat het tijd was dat de *Yijīng* kenbaar gemaakt werd in Europa.

Daar de wereld van de toekomstvoorspellers en deze van de prostituees het mystieke karakter gemeenschappelijk hebben, zijn de

woorden, uitgesproken door de Belgische filosoof en ethicus Etienne Vermeersch, hier toepasselijk:

“Je kunt niet praten over prostitutie zonder te weten hoe dat is, vond ik. Dus heb ik er één bezocht. Dat taboe rond prostitutie is belachelijk.”

Na mijn jarenlange bezoeken bij *Lúqiāndì* vind ik dat dezelfde redenering van toepassing is op de mystieke wereld van de toekomstvoorspellers.

De titel van het boek

Waarom noemt dit boek niet gewoonweg ‘Chinese *Yijīng*’? Ik verkoos de huidige titel om de hierna volgende vier redenen.

Eerste reden

Eerst en vooral omdat het woord *Yijīng* (in het Nederlands: ‘Het Boek der Veranderingen’) in Europa ten onrechte geassocieerd wordt met de aan de hexagrammen toegevoegde filosofische commentaren, meer bepaald de *Zhōuyì*, dit zijn de teksten die tijdens de *Zhōu*-dynastie werden geschreven rond de vierenzestig hexagrammen.

Wanneer iemand in Europa, de dag van vandaag, al heeft horen spreken van de *Yijīng* denkt hij dat wij ons bij het samenstellen van een hexagram beperken tot het aflezen van de bijhorende filosofische commentaar.

Hier past een woordje uitleg over de naam *Zhōuyì*. Ook drieduizend jaar later blijven de Chinezen de *Yijīng* familiair de *Zhōuyì* noemen. Vanwaar komt deze naam? De verklaring die meestal voor deze naam wordt gegeven, is dat de *Yijīng* als wijsheidsboek is

geschreven op de vooravond van de *Zhōu*-dynastie (rond 1050 voor Christus). De term *Zhōuyì* betekent namelijk letterlijk ‘de Veranderingen van het hof van *Zhōu*’. De naam *Zhōuyì* werd waarschijnlijk gebruikt om onderscheid te maken tussen dit handboek voor toekomstvoorspelling en deze die aan de *Zhōu*-dynastie vooraf waren gegaan, meer bepaald de *Liánshān* (die wordt geassocieerd met de *Xià*-dynastie) en de *Guīcáng* (die wordt geassocieerd met de *Shāng*-dynastie). Zo had elk van de drie eerste grote Chinese dynastieën (*Xià*-, *Shāng*-, en *Zhōu*-dynastie) dus zijn handboek voor toekomstvoorspelling. Wat de precieze link is tussen deze drie ‘handleidingen voor toekomstvoorspelling’ is echter niet geweten, maar wat zeker is, is dat de *Zhōuyì* over de eeuwen heen de meeste invloed heeft uitgeoefend.

Onder ‘filosofische commentaar’ verstaan wij hier *al* de teksten opgesteld rond de lijnfiguren (de figuren die zijn samengesteld uit zes horizontaal boven elkaar gestapelde lijnen). Dit betreft in hoofdzaak de korte Oordelen van koning *Wén*, de tekst voor elk van de zes hexagram-lijnen afzonderlijk geschreven door de hertog van *Zhōu* en de commentaren van Confucius (hierna: *Kǒngzǐ*). De commentaren van deze laatste zijn gekend als de *Tien Vleugels*. Daarnaast zijn er nog duizenden minder belangrijke commentatoren.

De *échte Yijing* bestaat echter uit de naakte hexagrammen en het welbekende kosmologische systeem van correspondenties (hout is oost, is groen, is lente, is lever en galblaas, is zuur, enzovoort) en niet uit de commentaren op de hexagrammen. Ze vormen samen een netwerk dat volledig los staat van de filosofische teksten die er nadien aan werden toegevoegd.

Marcel Granet, de grote sinoloog van het Interbellum, schreef in 1934 terecht dat de vierenzestig hexagrammen *an sich* de kern vormen van de *Yijing*. Al het overige is slechts een filosofische uitbreiding die een verarming uitmaakt van het orakelboek.

Cyrille Javary formuleert deze gedachte als volgt:

“Vierenzestig tekeningen, de hexagrammen, vormen op zich de echte Yijīng, al het overige is enkel commentaar, uitbreidingen, legendes. De figuren vormen op zich de onderliggende, waarlijke en fundamentele realiteit van de Yijīng waarvan de canonieke tekst en de Commentaren toegeschreven aan Confucius slechts het schuim van de toekomstvoorspelling vormen.”

We hebben in Europa al te lang een verwrongen kijk gehad op de *Yijīng*, die volgens de thans in Europa circulerende literatuur onlosmakelijk verbonden is met deze oude Chinese teksten. Dit is trouwens vaak één van de redenen waarom Europeanen de *Yijīng* niet relevant achten. “Wat hebben oude teksten als meerwaarde voor ons moderne, dynamisch, vrijgevochten bestaan?”, denken vele mensen.

Ten onrechte weliswaar. Deze ‘klassieken’ zijn stokoud en toch springlevend. Het komt erop aan ze op een eigentijdse manier te interpreteren. In zijn boek *De Weg* beschrijft professor Michael Puett op levendige wijze hoe de ideeën van de oude Chinese filosofen tegenwoordig nog net zo relevant zijn als tweeduizend jaar geleden.

Wij zijn de laatsten die zullen beweren dat deze teksten niet relevant zijn, maar het mag ons niet doen vergeten dat de ware *Yijīng* iets anders is dan de filosofische teksten.

U heeft het begrepen: in zijn meest oorspronkelijke vorm was de *Yijīng* een orakelboek, meer bepaald een door sjamanen gebruikte verzameling van tekens voor orakel-doeleinden, en het filosofisch gedachtegoed is hooguit een aanvulling op de toekomstvoorspelling. Het accent gaan verleggen van het orakelboek naar het wijsheidsboek, de zogenaamde *Zhōuyì*, is een brug te ver.

Tweede reden

Een tweede reden voor de keuze van de titel Chinees & Siberisch Sjamanisme (C&SS) bestaat hierin dat de enige juiste methode om de *Yijīng* te lezen en te interpreteren, de zogenaamde *Wénwángguà*, ook een beroep doet op de *Bāzì*, een andere toekomstvoorspellingsmethode die hand in hand gaat met de *Yijīng*.

Deze neemt de vorm aan van symbolen die plaatsnemen links en rechts van de hexagramlijnen. Ze vormen twee handen op één buik en worden in de praktijk altijd samen geconsulteerd, net zoals dit bijvoorbeeld het geval is voor de *Rider-Waite-Tarot*. Dit compleet kaartspel bestaat namelijk uit de Kleine Arcana en de Grote Arcana die over de jaren heen samengesmolten zijn tot een geheel. De zesenvijftig kaarten van de Kleine Arcana, die dagelijkse gebeurtenissen symboliseren, worden samen geconsulteerd met de tweeëntwintig kaarten van de Grote Arcana, die grote gebeurtenissen symboliseren.

Dezelfde redenering gaat op voor de *Wénwángguà*. De informatie die we kunnen halen uit de vierenzestig naakte hexagrammen (dit zijn de naakte lijnfiguren) wordt altijd aangevuld met de informatie uit de symbolen van de *Bāzì*. De hexagrammen zonder de informatie van de *Bāzì* is namelijk een product zonder duidelijke handleiding. De *Wénwángguà* is de enige correcte manier om een hexagram te lezen en te interpreteren, daar de naakte hexagrammen namelijk weinig te vertellen hebben.

Derde reden

Ten derde zal de *Suànmìng* in de praktijk ook vaak rekening houden met andere methoden als aanvulling op de *Yijīng*. Dit zijn onder andere het *Héluòlǐshù*-systeem, de *Zǐwēidòushù* en de

Jiǔgōngmìnglǐ. Ze vallen, samen met de *Yījīng* en de *Bāzì*, onder de noemer Chinees & Siberisch Sjamanisme (C&SS).

Vierde reden

Ten slotte moet worden opgemerkt dat het adjectief Chinees de lading ook niet volledig zou dekken. We spreken daarom van Chinees & Siberisch Sjamanisme (C&SS).

Het door de Chinese expert *Jīngfāng* neergeschreven systeem van de *Wénwángguà* is namelijk niets anders dan een ‘renaissance’ van de eeuwenoude Siberisch-sjamanistische praktijken die meer dan tienduizend jaar geleden zijn ontstaan in Siberië. De rol die deze sjamanen speelden mag niet onder de mat worden geschoven.

De nood aan praktijkervaring

Om te vermijden dat dit boek stof vergaart naast de andere boeken op de boekenplank, moet de theorie, zoals die wordt uiteengezet in dit boek, samengaan, met de praktijk van de *Yījīng*. Dit kunnen we niet voldoende benadrukken. Zoniet wordt dit boek een levenloos boek, zoals zovele andere.

Ikzelf heb deze theorie jarenlang toegepast op duizenden mensen, zowel in cafés, op paranormale beurzen in België en in het buitenland evenals op paranormale telefoonlijnen. Het is daar dat dit boek tot leven komt, in de energetische samenvloeiing tussen mensen. Wanneer je de *Yījīng* consulteert voor iemand blijf je geen objectieve waarnemer, maar duik je samen met die persoon in zijn energetisch universum, jullie worden als het ware één. Je zal fysiek de pijn en de vreugde ervaren die de ander ervaart. Je zal soms tot tranen worden bewogen wanneer je heel diep wordt meegesleurd naar de donkere plekken van zijn zieleroerselen en zal een euforisch

gevoel ervaren wanneer er een symbiose ontstaat aan de top van de energetische Himalaya.

Charles Caleb Colton schreef ooit terecht dat hij die alleen de mensen bestudeert, het lichaam krijgt zonder de ziel, en hij die alleen boeken bestudeert, enkel de ziel zonder het lichaam. Door de theorie om te zetten in de praktijk zal je het lichaam en de ziel van de *Yijīng* kunnen voelen stromen door uw aderen.

De *Yijīng* stelt zich niet open voor lezers die zich beperken tot een theoretische benadering van de materie. De praktijkervaring zullen we zelf moeten opdoen. Pierre Faure sloeg de nagel op de kop toen hij in zijn voorwoord bij het boek *Yi Jing: le livre des changements* het volgende schreef:

“Zie hier een werk dat niet ten volle functioneert als de dagelijkse werkelijkheid er niet wordt in geïnjecteerd: het wordt echt actueel wanneer we meegevoerd in de complexiteit van de wereld nederig onze stappen zetten in navolging van de voorspellers van het oude China en met muntstukken overgaan tot het samenstellen van het hexagram.”

Waarom werd dit boek geschreven?

Baruch Spinoza zei ooit terecht dat het de rabbijnen maar al te goed uit zou komen als elke jood alle logica en zijn recht om vragen te stellen zou laten varen. Hij stelde verder dat religieuze beroepslui er door de eeuwen heen altijd op uit zijn geweest om als enigen mysteries te mogen interpreteren.

Precies om dit soort mentaliteit tegen te gaan, en om te vermijden dat wij ons in de luren laten leggen door een persoon die zichzelf *Suànmìng* noemt, werd dit boek geschreven. De lezer kan aan de

hand hiervan zelf overgaan tot analyse en interpretatie van de vierenzestig hexagrammen.

Over de visie van de confucianistische school zijn bibliotheken volgeschreven, terwijl het Chinees & Siberisch Sjamanisme (C&SS) in Europa grotendeels een onbekende is gebleven. De uitdaging bestond erin deze leemte in de literatuur op te vullen. Het doel van dit boek bestaat erin de werkelijke *Yijīng*, en zodoende het gedetailleerde systeem van associaties, waarin de hexagrammen gecorreleerd worden met de vijf elementen enzovoort, meer ruchtbaarheid te schenken in het Westen.

In zijn boek *China's New Normal* dringt sinoloog Pascal Coppens er terecht op aan om zoveel mogelijk van het nieuwgevormde China te leren, aangezien China met rasse schreden vooruit gaat op een relatief stabiele manier. Hij raadt ons aan te verwerpen wat niet zou werken bij ons en te absorberen wat ons kan versterken. Wij delen deze mening volmondig. Dezelfde redenering gaat op voor het Oude China. Hier denken wij meer bepaald aan hun technieken om de energieën te leren kennen die heersen over ons leven, zoals die worden omschreven in de *Yijīng*.

Voor wie werd dit boek geschreven?

De *Yijīng* is meer dan een boek, het is een instrument dat we kunnen consulteren wanneer we het nodig hebben. Chinezen hebben het kompas uitgevonden als manier om zichzelf in de fysische wereld te oriënteren en ze hebben de *Yijīng* gecreëerd om de mensen te helpen in het dagelijkse leven de goede weg te kiezen.

In principe zou elke mens moeten luisteren naar zijn intuïtie; onze intuïtie is ons beste kompas en we behoren haar aanwijzingen te volgen. Maar het kan gebeuren dat ons kompas tilt slaat en dat we aarzelen over de weg die we moeten volgen, een houding die we

moeten aannemen, een keuze die we moeten maken, een op te lossen dilemma, enzovoort. In dat geval kunnen we ons ervan bedienen voor wat het in de praktijk is: een handboek voor hulp bij het nemen van beslissingen.

Iedereen heeft op de weg naar de toekomst wel eens een duw in de rug nodig. Wanneer we even verloren zijn gelopen tijdens onze levensreis is de *Yijīng* zoals een wijze vrouw die haar hele leven al heeft vertoefd in het mysterieuze land genaamd *Het Leven*. Zij zal ons, zoals een liefdevolle grootmoeder, raad kunnen geven wanneer we twijfelen aan de te nemen weg. We moeten het boek enkel consulteren wanneer we twijfelen.

De beroemde blinde historicus van de *Zhōu*-dynastie *Zuōqiūmíng* zei terecht dat als iemand geen twijfels heeft, het niet nodig is de *Yijīng* te consulteren. De *Yijīng* consulteren zonder vraag is even nutteloos als het ondergaan van een X-ray zonder zich te plaatsen in het veld van de camera. De lezer zal merken dat de *Yijīng* een brug is naar de toekomst. Als we er met onze ziel overheen lopen, zullen we weer vrij zijn, ontdaan van alle twijfels.

Religies worden overbodig

Wij zijn van mening dat het gebruik van de *Yijīng* als richtlijn voor het leven in principe de bestaande, geïnstitutionaliseerde religies overbodig maakt. Het stelt ons in staat te leven zonder de religieuze mythologieën. In *Het Boek van de Weg en de Deugd*, in het Chinees *Dàodéjīng*, wordt deze gedachte als volgt geformuleerd:

“Wanneer u met de Dào de wereld benadert, dan worden de geesten van voorouders niet langer als goden vereerd. En niet alleen zullen de geesten van voorouders dan niet meer als goden vereerd worden, maar de goden zullen de mensen ook geen kwaad meer doen.”

Laten we duidelijk zijn; niemand moet met zijn religieuze gemeenschap breken of zijn eigen culturele identiteit opgeven. Carl Lewis schreef in zijn bibliografie dat hij geen tegenstrijdigheid zag tussen zijn christelijk geloof en zijn spirituele ervaringen met Sri Chinmay. Zo kan de *Yijīng* ook een inspiratiebron zijn voor ‘andersgelovigen’. Het (traditionele) ‘geloof’ en de *Yijīng* kunnen aanvullende inspiratiebronnen zijn. Als het erop aankomt en ze over het leven durven nadenken, zitten alle mensen trouwens met dezelfde vragen.

Als een religie een inspiratiebron is voor mensen, zonder dat ze anderen kwaad berokkenen, kan het geen kwaad dat ze wordt geduld. De *Yijīng* en de religies kunnen perfect naast elkaar blijven bestaan. Tanita Tikaram zingt terecht het volgende:

“Ik geeft niets om hun andere gedachten. Andere gedachten zijn goed voor me”.

Ik deel haar mening volmondig, voor zover mensen met andere gedachten deze niet opdringen aan anderen.

Dit gezegd zijnde, hoop ik, samen met Hans Teeuwen, dat de mensheid met de tijd over religies heen groeit. Religies berusten namelijk op een illusie. Zolang mensen het idee koesteren dat er iets is buiten het hier en nu, waardoor hun leven zou kunnen verbeteren, leven ze in de illusie. Het kan leuk zijn om de illusie te koesteren, maar als we geloven dat ons leven er een betere wending door zou krijgen, zijn we als de ezel met de wortel die op zijn eigen halter is gezet.

Geïstitutionaliseerde religies zijn bovendien altijd gebaseerd op religieuze dogma’s, en dingen die we heel zeker menen te weten, zijn nooit waar. Friedrich Wilhelm Nietzsche merkte terecht op, dat

het geloof al duizenden jaren berust op inbeeldingen en dat ze al die tijd door een drogbeeld op een dwaalspoor zijn gebracht. De levenshouding van de Chinese dichter *Qūyuán* lijkt ons veel aantrekkelijker dan een dogma: *“De weg naar waarheid is lang en kent talloze kronkelingen, maar ik zal de weg tot het einde volgen en boven en beneden, links en rechts naar de waarheid blijven zoeken.”*

Wat heeft de *Yijīng* te bieden dat de religies ons niet kunnen geven? Het sterkste punt van de *Yijīng*, vergeleken met de religies, bestaat hierin dat er rond haar geen machtsorganisatie bestaat; geen kerk, geen tempel, geen priesters, geen imams, geen dalai Lama, geen paus, geen ayatollah, geen voorschriften of leefregels. Het is een nederig instrument dat al eeuwen ten dienste staat van de mensheid. Er zijn van die momenten dat een mens geen enkele controle heeft over zijn eigen leven, dat de dingen gewoon gebeuren. Op zo'n momenten bewijst de *Yijīng* zijn grootste nut, niet door regeltjes op te leggen maar gewoonweg door ons de mogelijke wegen te wijzen die we kunnen gaan.

De kans is klein dat een religie-loze maatschappij zich de komende generaties zal kunnen verwezenlijken. Dit belet echter niet dat ik mijn droom tot de dood zal koesteren, namelijk dat het geloof in goden ooit zal worden gezien als een ziekte, als een gevangengenomen gedachte in de vormloze overblijfselen van een moerasnevel na zonsopgang. Of om het met de woorden van Caravaggio te zeggen:

“De goden zijn een gedachte zonder beeld, verloren in de kleurstof, gevangen in de vormloze overblijfselen van omber.”

De overtuiging van een Afrikaanse medicijnvrouw dat de ziekte van een Masai kind is te verklaren doordat de geest van een beledigde voorvader bezit heeft genomen van het kind, en dat ze erachter moet zien te komen wie het is om hem dan terug te kunnen sturen naar de

andere wereld, waar hij thuishoort, heeft geen plaats in de levensvisie van de toekomst.

De woorden van Gustave Flaubert in een brief van 7 april 1846 aan Maxime du Camp lijken hier op hun plaats:

“Ze zeggen dat godsdienstige mensen de ondermaanse ellende beter verdragen, maar hij die overtuigd is van de grote harmonie, die hoopt op de vernietiging van zijn lichaam en tegelijkertijd hoopt dat zijn ziel terug zal keren en sluimeren in de schoot van het Grote Al om misschien het lichaam van panthers leven te schenken of te schitteren in de sterren, die wordt ook niet gekweld. Men heeft het mystieke geluk te hoog geroemd. Cleopatra is even vredig gestorven als Franciscus van Assisi.”

Etienne Vermeersch verwoordde dezelfde gedachte als volgt:

“Wie in God gelooft, hoeft niet bang te zijn. En wie niet in God gelooft, hoeft helemaal niet bang te zijn.”

Friedrich Wilhelm Nietzsche zei dat hij grif in de blijde boodschap van de verlossing zou geloven als de verlost er maar iets verlostert uitzagen.

Dit gezegd zijnde blijft het Chinees & Siberisch Sjamanisme (C&SS) echter wel verenigbaar met welke geïstitutionaliseerde religie dan ook, ook al zijn de waarheden die vanaf officiële kansels en bolwerken worden gedebiteerd, op hun best kerkelijke rijmelarij, levenloos, gestold en onbeziel. De *Dào* van de mens gaat nooit wedijveren. Het lijkt ons nochtans de beste keuze om, net zoals Gautama Boeddha, uw eigen leraar te zijn, onafhankelijk van de leer van alle anderen. Geef alle vertrouwen in traditie en geschriften op om zelfstandig de Weg te zoeken. Uw Weg.